

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2018 m. kovo 20 d.

„ES viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė turi daug trūkumų ir jos nauda ribota“ – teigia auditoriai

Remiantis nauja Europos Audito Rūmų ataskaita, ES bendrai finansuojama viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė (VPSP) negali būti laikoma ekonominiu požiūriu perspektyvia priemone įgyvendinant viešosios infrastruktūros projektus. Audituoti VPSP projektai turėjo daug trūkumų ir jų nauda buvo ribota, todėl 1,5 milijardo eurų išlaidų buvo neefektyvios ir neveiksmingos. Be to, dėl neaiškios politikos ir strategijos, netinkamos analizės, VPSP įrašymo į apskaitą nebalansiniuose straipsniuose ir neproporcingo rizikos pasidalijimo labai sumažėjo ekonominė nauda ir skaidrumas.

2000–2014 m. ES skyrė 5,6 milijardo eurų 84 VPSP projektams, o bendros projektų išlaidos sudarė 29,2 milijardo eurų. Auditoriai tikrino 12 ES bendrai finansuotų Prancūzijos, Graikijos, Airijos ir Ispanijos VPSP projektų, įgyvendintų kelių transporto bei informacinių ir ryšių technologijų (IRT) srityse, jų bendros išlaidos sudarė 9,6 milijardo eurų, o ES indėlis – 2,2 milijardo eurų. Jie nustatė, kad taikydamos VPSP metodą viešojo sektoriaus institucijos turėjo galimybę surengusios vieną konkurso procedūrą įsigyti didelės apimties infrastruktūrą, tačiau dėl jo taikymo padidėjo nepakankamos konkurencijos rizika, todėl susilpnėjo perkančiųjų institucijų derybinė pozicija.

Be to, dauguma audituotų VPSP projektų (septyni iš devynių užbaigtų projektų, kurių išlaidos sudaro 7,8 milijardo eurų) buvo įgyvendinami neveiksmingai – iki 52 mėnesių užsitęsė statybos etapas ir labai padidėjo projektų išlaidos.

„Reikėjo beveik 1,5 milijardo eurų papildomų viešųjų lėšų, kad būtų užbaigti Graikijoje ir Ispanijoje audituoti penki greitkeliai. Apie 30 % (422 milijonus eurų) šio finansavimo skyrė ES, – teigė už ataskaitą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Oskar Herics. – Kalbant apie ekonominę naudą, kurią buvo galima pasiekti, šios lėšos panaudotos neveiksmingai.“

Graikijoje (kuri neabejotinai yra didžiausią ES įnašą, t. y. 59 % (3,3 milijardo eurų) visos skirtos sumos gavusi šalis) vienam kilometrui tenkančios trijų tikrintų greitkelių išlaidos smarkiai padidėjo – beveik 69 %, o šių projektų apimtis sumažėjo beveik 55 %. Pagrindinės šių neveiksmingų išlaidų priežastys buvo tai, kad reikėjo panaikinti finansines spragas, atsiradusias dėl VPSP sutarčių derybų atnaujinimo, viešieji partneriai

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis.

Visa ataskaita pateikta www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – atstovas ryšiams su visuomene

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – atstovas spaudai

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

buvo prastai parengę projektus ir, svarbiausia, sutartys su privačiais koncesininkais buvo pasirašytos neišsprendus susijusių problemų.

Auditoriai nustatė, kad išankstinės analizės buvo grindžiamos pernelyg optimistiniais scenarijais. Todėl faktinis naudojimas buvo daugiau nei 69 % mažesnis nei numatytas IRT (Airijos) atveju ir 35 % greitkelių (Ispanijoje) atveju. Kalbant apie daugumą audituotų projektų, VPSP grindžiamas finansavimo metodas buvo pasirinktas neatlikus išankstinės lyginamosios kitų pasirinkčių analizės, taigi nebuvo įrodyta, jog pasirinkus būtent šį metodą būtų pasiekta didžiausia ekonominė nauda ir apsaugotas viešasis interesas.

Dažnai rizika viešojo ir privačiojo sektorių partneriams paskirstyta netinkamai, nenuosekliai ir neveiksmingai, o atlygis už privačiojo sektoriaus partnerio rizikos kapitalą (iki 14 %) ne visada atitiko jo prisiimtą žemą riziką. Be to, daugumą iš šešių audituotų IRT projektų buvo sudėtinga įgyvendinti ilgu sutarties laikotarpiu, kadangi šiems projektams turėjo įtakos spartūs technologijų pokyčiai.

Auditoriai teigia, kad VPSP projektams įgyvendinti yra taikomi papildomi reikalavimai ir kyla daugiau neaiškumų. Svarbų vaidmenį atliko tai, kad VPSP projektai galėjo būti įtraukti į apskaitą nebalansiniuose straipsniuose. Penki iš 12 vertintų VPSP projektų (jų bendros išlaidos sudaro 7,9 milijardo eurų) iš pradžių buvo įrašomi į apskaitą nebalansiniuose straipsniuose. Dėl šios praktikos didėja neigiamo šalutinio poveikio rizika.

Tinkamą institucinę ir teisinę sistemą ir nemažus administracinius gebėjimus, skirtus sėkmingai įgyvendinti VPSP projektus, šiuo metu turi tik kelios ES valstybės narės. Aplankytos valstybės narės nebuvo parengusios aiškios VPSP metodo taikymo politikos ar strategijos. Taigi situacija neatitinka ES tikslo didesnę dalį ES lėšų įgyvendinti pagal jungtinėmis lėšomis finansuojamus projektus, įskaitant VPSP projektus.

Auditoriai pateikia rekomendacijas Komisijai ir valstybėms narėms. Visų pirma jos turėtų:

- neskatinti intensyviau ir plačiau taikyti VPSP metodo, kol nebus išspręstos nustatytos problemos;
- mažinti vėlavimo ir naujų derybų rengimo finansinį poveikį viešojo sektoriaus partnerio dengiamoms VPSP projektų išlaidoms;
- renkantis VPSP grindžiamą finansavimo metodą remtis patikimomis lyginamosiomis analizėmis, atliktomis siekiant nustatyti geriausių viešųjų pirkimų modelį;
- užtikrinti reikiamus administracinius gebėjimus ir parengti aiškią VPSP politiką bei strategijas, kad būtų sėkmingai įgyvendinti ES remiami VPSP projektai;
- patobulinti ES sistemą, siekiant geresnio VPSP projektų veiksmingumo – VPSP galimybes pasirinkimas turėtų būti pagrįstas ekonominiu naudingumu.

Pastabos leidėjams

Nuo praeito amžiaus 10-ojo dešimtmečio ES įgyvendinti 1749 VPSP projektai, jų bendra vertė siekia 336 milijardus eurų. Daugiausia šių projektų įgyvendinta transporto srityje – 2016 m. jie sudarė trečdalį per tuos metus padarytų investicijų; šiek tiek mažiau VPSP projektų įgyvendinta sveikatos priežiūros ir švietimo srityse.

Nors jau ne vienerius metus Komisija ragino taikyti VPSP metodą, palyginti nedidelė ES finansavimo dalis buvo skirta VPSP projektams. 2000–2014 m. ES finansavimas gautas 84 VPSP projektams – jiems skirta 5,6 milijardo eurų, o jų bendros išlaidos siekė 29,2 milijardo eurų. Atrinktose valstybėse narėse patirtos išlaidos sudarė apie 70 % visų ES finansuotų VPSP projektų išlaidų 2000–2014 m. laikotarpiu (20,4 milijardo iš 29,2 milijardo eurų) ir 71 % ES įnašų į VPSP projektus (4,0 milijardo iš 5,6 milijardo eurų).

Struktūrinių ir Sanglaudos fondų dotacijos buvo pagrindinis VPSP projektams skirtas ES finansavimo šaltinis (67 iš 84 projektų). Komisija skyrė paramą kitiems 17 VPSP projektų taikydama finansines priemones (dažnai – bendradarbiaudama su Europos investicijų banku (EIB).

Nuo 2015 m. VPSP projektai taip pat finansuojami Komisijos ir EIB bendra iniciatyva sukurto ESIF lėšomis. Aštuoniolika iš visų nuo 2017 m. birželio mėn. patvirtintų 224 projektų priskirti prie VPSP projektų.

Specialioji ataskaita Nr. 9/2018 „Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė ES: daug trūkumų ir ribota nauda“ paskelbta 23 ES kalbomis Europos Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu).